

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce **Povodí Labe, státního podniku**, se sídlem Hradec Králové, Víta Nejedlého 951/8, proti žalovanému **Krajskému úřadu Pardubického kraje**, se sídlem Pardubice, Komenského náměstí 125, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 12. 4. 2017, č. j. 52 A 114/2015-55,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

Odůvodnění:

[1] Žalobce hospodaří na pozemku p. č. 532/6 v k. ú. X, který je ve vlastnictví České republiky. Na tomto pozemku se nachází skalní masiv, z jehož čela se nejméně od roku 2014 uvolňovaly kameny a svým pádem ohrožovaly provoz na přilehlé pozemní komunikaci, silnici III/337 65. Rozhodnutím ze dne 3. 7. 2015, č.j. CR 037963/2015 ODP/KL, uložil Městský úřad Chrudim (dále jen „správní orgán I. stupně“) žalobci podle § 35 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích (dále jen „zákon o pozemních komunikacích“), výrokem I. povinnost provést nezbytná opatření ke stabilizaci výše uvedeného skalního svahu. Výrokem II. podle § 66 odst. 2 správního řádu zastavil řízení, vedené dle § 35 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích, jelikož odpadl důvod řízení. Odvolání proti tomuto rozhodnutí žalovaný rozhodnutím ze dne 22. 10. 2015, č. j. 68449/ODSH/2015-Sv, zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

[2] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích, který ji v záhlaví uvedeném rozsudkem zamítl. Krajský soud se ztotožnil s právním hodnocením žalovaného, že ke zvětrávání skalního masivu a ke vzniku nebezpečí pádu kamenů na silnici došlo v důsledku zanedbání prevenční povinnosti žalobce.

Hlavním biologickým činitelem eroze totiž dle Inženýrskogeologického posouzení a rámcového návrhu stabilizace skalního masivu, vypracovaného Ing. X (dále jen „inženýrskogeologické posouzení“), jsou náletové dřeviny, které svým kořenovým systémem rozrušují horninu. Ačkoli zvětrávání horniny a s tím související pád kamenů je nepochybně přírodním vlivem ve smyslu § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích, nelze odhlédnout od skutečnosti, že pokud by žalobce odstraňoval nebo účinně reguloval množství náletových dřevin, nedošlo by k tak velkému rozrušení skalního svahu, které vyústilo k odpadávání kamenů na silnici.

[3] Krajský soud vyšel ze skutečnosti, že svah ohrožený erozí není součástí ani příslušenstvím (§ 12 a § 13 zákona o pozemních komunikacích) silnice č. III/337 65 a není ani jejím pomocným pozemkem (§ 11 odst. 5 téhož zákona). Uvedl, že ke vzniku nebezpečí ve smyslu § 35 odst. 1 citovaného zákona může dojít jednak vlivem výstavby a provozu dané komunikace anebo přírodními vlivy, jednak z důvodů majících původ v jednání vlastníků sousedních nemovitostí. Zatímco v prvním případě jsou vlastníci sousedních pozemků povinni *strpět* provedení nezbytných opatření na svých nemovitostech správcem komunikace, ve druhém případě jsou to vlastníci pozemků, kdo jsou povinni tato nezbytná opatření *provést* sami, na své náklady. Vzhledem k tomu, že ke vzniku nebezpečí nedošlo ani v souvislosti s výstavbou silnice ani s jejím provozem, nebyly naplněny předpoklady § 35 odst. 1 první část věty zákona o pozemních komunikacích. Krajský soud konstatoval, že ohrožení komunikace padajícím kamením sice bylo způsobeno přírodními vlivy, avšak žalobce měl povinnost vzniku tohoto nebezpečí předejít. Dovedl tak z § 2900 a § 2901 občanského zákoníku (č. 89/2012 Sb.), z nichž vyplývá obecná prevenční povinnost, a připomněl, že tato zásada platila i v době budování předmětné silnice. Odkázal rovněž na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2003, sp. zn. 25 Cdo 2183/2001, z něhož se podává, že „[p]rávní úprava státní správy v oblasti hospodaření s lesy na základě zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, [...] neznamená, že by vlastník lesního pozemku, případně nájemce či právnická osoba, již je podle § 4 odst. 1 zákona o lesích svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu, byl zbaven povinností, které mu plynou z obecného právního předpisu (občanského zákoníku)“. Tyto závěry lze podle krajského soudu aplikovat i na nyní projednávanou věc. Z inženýrskogeologického posouzení současně vyplynulo, že žalobce ani jeho právní předchůdce na pozemku neprováděli ani běžnou údržbu, čímž došlo ke zjevnému zhoršení stavu svahu. Příčinná souvislost mezi nečinností žalobce a stavem svahu ohrožujícím pozemní komunikaci je zjevná a byla prokázána uvedeným inženýrskogeologickým posouzením. Pokud by žalobce vykonával běžnou údržbu (regulace náletových rostlin), pak by ostatní přírodní vlivy (voda, led, tání, vítr) nezpůsobily rozrušení skalního masivu v takovém rozsahu.

[4] Krajský soud dal též za pravdu žalovanému, že Výměrem Zemského národního výboru v Praze ze dne 24. 3. 1947, č. j. I/3b-187/4-1947, byla právnímu předchůdci žalobce uložena povinnost zajistit zářezový svah tak, aby nebyla ohrožena bezpečnost na silnici. Nutnost údržby tudíž byla právnímu předchůdci žalobce známa. V této souvislosti krajský soud také poznamenal, že vzhledem k tomu, že žalobce je státním podnikem, není pro něj údržba skalního masivu likvidační. Ani z hlediska proporcionality se tudíž zvolené řešení nejeví jako nepřiměřené.

[5] Konečně krajský soud nepřisvědčil ani námitce, že na uvedenou věc dopadá stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 3. 12. 2012, sp. zn. 2984/2012/OP/MBČ. Toto stanovisko se totiž týká odstraňování překážek nacházejících se přímo na pozemní komunikaci, tj. odstranění již existujícího následku, nikoli pouze hrozícího nebezpečí.

[6] Proti tomuto rozsudku podává žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž uplatňuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

pokračování

[7] Stěžovatel namítá, že krajský soud bez bližšího odůvodnění převzal tvrzení žalovaného, že povinnost zajistit svah, aby nebyla ohrožena bezpečnost jízdy na silnici, byla uložena právnímu předchůdci stěžovatele shora uvedeným Výměrem Zemského národního výboru v Praze. Má za to, že otázka právního nástupnictví je v tomto případě velmi složitá a povinnosti uložené v tomto výměru byly historickým vývojem již překonány. Právním předchůdcem stěžovatele ale i žalovaného totiž byla Československá republika, čemuž přisvědčil i krajský soud. Z výměru pak ani nevyplývá, že nezbytná opatření ke stabilizaci svahu má provést vodohospodářská složka státu; na věc lze totiž nahlížet i tak, že provedení opatření souvisí s ochranou komunikace, a proto je k jeho provedení povinná ta složka státu, která o komunikaci pečuje. Skutečnost, že vlivem historických správních změn je nyní žalovaný samostatným územně samosprávným celkem a komunikace již nejsou ve vlastnictví státu, avšak stěžovatel je stále zřizován státem a hospodář s majetkem státu, by neměla hrát při určení, komu byla povinnost výměrem stanovena, roli. Stěžovatel s odkazem na str. 25 odst. 38.8 citovaného výměru dále dovozuje, že péči o zářez (nad rámec běžné péče o skalní svah, který není u komunikace) a náhradu škody měla hradit vodohospodářská složka státu jen tehdy, pokud negativní jevy byly způsobeny vzdušným vlivem vody v nádrži. Pokud by tedy bylo ohrožení komunikace způsobeno jinými než vodohospodářskými vlivy, měly být tyto jevy odstraněny na náklad té složky státu, která pečuje o komunikaci. S touto argumentací se však krajský soud vůbec nevypořádal. Stěžovatel trvá na tom, že žalovaný neměl s ohledem na historický vývoj své rozhodnutí o výše uvedený výměr vůbec opírat a měl pouze argumentovat v mezích zákona o pozemních komunikacích.

[8] Dále stěžovatel nesouhlasí s právním názorem krajského soudu, že padající kameny ze zvětralého svahu jsou důsledkem omisivního jednání vlastníka pozemku, na kterém se svah nachází. Má za to, že krajský soud nesprávně interpretoval § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích. Krajský soud uvedl, že nebezpečí v podobě padání kamenů sice vzniklo přírodními vlivy, ale nikoliv výstavbou či provozem komunikace, a proto nejsou naplněny podmínky pro uplatnění první části § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích. To, že nebezpečí nevzniklo výstavbou silnice, je nadto diskutabilní, neboť právě výstavbou došlo k obnažení skalního svahu. Z citovaného ustanovení pak ani nevyplývá nutnost kumulativního splnění všech tří podmínek, tj. že nebezpečí bylo způsobeno výstavbou, provozem a přírodními vlivy; zákonodárce ani nestanovil, že by v případě přírodních vlivů musela být splněna alespoň jedna další podmínka. Pokud tedy krajský soud přisvědčil stěžovateli, že zvětrávání a následné padání kamenů je přírodním vlivem, ale i přesto nedovodil splnění podmínek první části § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích, rozhodl proti smyslu tohoto ustanovení.

[9] Podle stěžovatele se krajský soud nevypořádal ani s odkazem na stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 3. 12. 2012. Stěžovatel přitom nerozporoval rozdílnost řízení o odstranění překážky dle § 29 zákona o pozemních komunikacích a řízení o odstranění zdroje ohrožení komunikace dle § 35 tohoto zákona, nýbrž poukazoval na názor vyjádřený v tomto stanovisku, že zvětrávání horniny není důsledkem jednání vlastníka, ale jedná se o přírodní vliv.

[10] Stěžovatel krajskému soudu dále vytýká, že přisvědčil názoru žalovaného, dle kterého padání kamenů není přírodním vlivem, ale důsledkem porušení prevenční povinnosti vyplývající z čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a z § 2900 a násl. občanského zákoníku. Dle dikce občanského zákoníku by pak bylo jakékoli padání kamenů z nemovitosti jednoho vlastníka na nemovitost druhého vlastníka porušením této povinnosti, neboť tomuto padání lze vždy předem zabránit. Pokud tedy padání kamenů z důvodu porušení prevenční povinnosti vlastníkem pozemku není přírodním vlivem, není zřejmé, kdy by vlastník pozemků sousedících se silnicí měl být povinen strpět opatření na jeho nemovitosti ve smyslu § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích. Podle výkladu krajského soudu by bylo možné požadovat po všech vlastnících pozemků sousedících s pozemní komunikací, aby preventivně zasahovali v případě

jakéhokoli vlivu. Zákodárce však jasně stanovil, že správci komunikací mohou vstupovat a provádět nezbytná opatření v případě padání kamenů, způsobeného přírodními vlivy, a vlastníci sousedních pozemků mají povinnost takové jednání *střpět*. Stěžovatel se domnívá, že žalovaný prevenční povinnost dle občanského zákoníku aplikuje příliš extenzivně a v rozporu se zákonem tak přenáší část povinností vlastníka komunikace na vlastníky okolních pozemků.

[11] Podle stěžovatele ponechání skalního svahu účinkům přirozené eroze není porušením prevenční povinnosti, přestože je to spojeno s občasným opadem kamenů do okolních pozemků. Rozsah vlastnických povinností by měl být jednotný pro všechny vlastníky obdobných nemovitostí. Pokud tedy mezi běžný rozsah povinností vlastníků pozemků se skalními svahy (například uprostřed lesa) nepatří prořezávání náletů, pak nemůže být zanedbáním prevenční povinnosti nevykonávání takové činnosti přesto, že vlastník sousední nemovitosti se tím cítí být rušen. Je-li vyžadována zvýšená péče o takovou nemovitost například z důvodů blízkosti komunikace či dráhy, neměla by být požadována po vlastníkově skály, ale měla by být provedena vlastníkem komunikace a na jeho náklady. Z důvodu veřejného zájmu na ochraně komunikací má vlastník pozemku sousedícího s komunikací zákonem uloženou povinnost takovou činnost *střpět*; ochrana komunikace před vnějšími vlivy, přesahující běžné povinnosti vlastníků okolních pozemků, je svěřena do působnosti vlastníka komunikace (žalovaného).

[12] Jako zcela nepřijatelný a na hraně ústavnosti považuje stěžovatel argument krajského soudu, že stěžovatel je státním podnikem, pro který není provádění údržby likvidační. Při posuzování každého případu by mělo být zejména postaveno najisto, zda určitá povinnost ze zákona vznikla; při posouzení zákonnosti vzniku této povinnosti by neměla hrát roli okolnost, zda konkrétní subjekt na její splnění povinnosti má prostředky. Stěžovatel závěrem dodal, že ačkoli s uložením povinnosti zajištění svahu nesouhlasí, nezbytná opatření k jeho sanaci již provádí. Obává se ale, že přenesení povinností vlastníka komunikace na vlastníky okolních pozemků se stane pravidlem i v jiných případech a lokalitách.

[13] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[14] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Prvním okruhem námitek brojí stěžovatel proti závěru krajského soudu (a žalovaného), že povinnost zajistit předmětný svah byla uložena právnímu předchůdci stěžovatele Výměrem Zemského národního výboru v Praze ze dne 24. 3. 1947, č. j. I/3b-187/4-1947, a tato povinnost posléze přešla na stěžovatele. Z důvodů změn, jež nastaly v čase, principiálně nesouhlasí s tím, aby se jemu uložená povinnost o tento výměr opírala, a tvrdí, že z jeho textu nelze adresáta této povinnosti ani přesně určit. Nejvyšší správní soud se seznámil s obsahem správního spisu, v němž je založen předmětný dokument „*Výměr, Podklad vodoprávního a vyvlastňovacího řízení*“, vydaný Zemským národním výborem v Praze dne 24. 3. 1947 pod č. j. I/3b-187/4-1947, a konstatuje, že v tomto dokumentu chybí nejméně dvacet stran, a je tudíž nekompletní. Z pasáží založených ve správním spise pak ani povinnost zajistit svah, kterou dovedl krajský soud, jednoznačně nevyplývá, tím spíše nelze určit subjekt, kterému měla být uložena. Z tohoto důvodu lze proto souhlasit s názorem stěžovatele, že povinnost uloženou mu nyní přezkoumávanými rozhodnutími nelze z citovaného výměru jakkoli dovést.

pokračování

[17] Stěžovatel dále namítá, že krajský soud nesprávně interpretoval § 35 odst. 1 větu první před středníkem zákona o pozemních komunikacích, pokud uvedl, že nebezpečí pádu kamenů sice vzniklo přírodními vlivy (zvětráváním skály), ale nikoli současně výstavbou a provozem komunikace, a proto nelze aplikovat první část citovaného ustanovení. Upozorňuje, že z citovaného ustanovení neplyne žádná další podmínka, která by musela být splněna k tomu, aby daný jev bylo možno podřadit pod *přírodní vliv*, kdy je sousedním vlastníkům uložena povinnost (jen) *strpět* zásah na jejich nemovitosti. Těmto námitkám nelze přisvědčit, neboť argumentace předestřená stěžovatelem se mívá s argumentací krajského soudu a zcela odhlíží od kontextu celého odůvodnění rozsudku. Krajský soud na straně 6 napadeného rozsudku vyslovil, že § 35 odst. 1 věta první citovaného zákona rozlišuje dvě různé situace, a to: 1) ke vzniku nebezpečí došlo z důvodů majících původ (i) ve výstavbě a provozu dané komunikace anebo (ii) v přírodních vlivech (věta před středníkem) a 2) nebezpečí vzniklo z důvodů, které mají původ v *jednání* vlastníků sousedních nemovitostí (věta za středníkem). V prvním případě jsou vlastníci sousedních pozemků povinni *strpět*, aby byla na jejich pozemcích provedena nezbytná opatření. Ve druhém případě jsou to však právě vlastníci sousedních pozemků, kteří jsou *povinni* tato nezbytná opatření *provést* na své náklady. Krajský soud následně vyložil, že za *jednání* vlastníka sousední nemovitosti lze považovat i opomenutí, které lze z hlediska závažnosti postavit na roveň konání. Z výkladu provedeného krajským soudem přitom jednoznačně plyne, že ne každé působení přírodních sil lze považovat za *přírodní vliv ve smyslu § 35 odst. 1 věty první před středníkem zákona o pozemních komunikacích*; o takové případy nepůjde tehdy, kdy se na působení přírodních sil podíleli svým konáním či opomenutím vlastníci sousedních nemovitostí (strana 7 druhý a třetí odstavec). Jelikož krajský soud shledal, že vznik nebezpečí pádu kamenů ze skalního masivu je přičitatelný opomenutí stěžovatele, uzavřel, že na jeho případ nedopadá § 35 odst. 1 věta první před středníkem zákona o pozemních komunikacích, nýbrž druhá část tohoto ustanovení za středníkem. V tomto směru je tedy argumentace krajského soudu konzistentní a srozumitelná; její interpretace předestřená stěžovatelem je naopak zavádějící. Posouzení, zda tato argumentace krajského soudu ob stojí, je obsahem následujících bodů tohoto rozsudku.

[18] Podle § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích *jsou vlastníci nemovitostí v sousedství dálnice, silnice a místní komunikace povinni strpět, aby na jejich pozemcích byla provedena nezbytná opatření k zabránění sesuvu půdy, padání kamenů, lavin a stromů nebo jejich částí, vznikne-li toto nebezpečí výstavbou nebo provozem dálnice, silnice a místní komunikace nebo přírodními vlivy; vznikne-li toto nebezpečí z jednání těchto vlastníků, jsou povinni učinit nezbytná opatření na svůj náklad. O rozsahu a způsobu provedení nezbytných opatření a o tom, kdo je provede, rozhodne silniční správní úřad.*

[19] Smyslem § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích je zabránit nežádoucím imisím ve smyslu sesuvu půdy, pádu kamenů, lavin, stromů či jejich částí ze sousedních nemovitostí na pozemní komunikaci tak, aby nedocházelo k ohrožení silničního provozu. Tyto jevy jsou v citovaném ustanovení souhrnně nazývány jako *“nebezpečí“*. Ustanovení § 35 odst. 1 současně uvádí, koho stihá povinnost učinit opatření k zabránění nebezpečí a za jakých podmínek.

[20] Věta první před středníkem citovaného ustanovení dopadá na situace, kdy je nebezpečí vyvoláno *výstavbou* nebo *provozem* dálnice, silnice či místní komunikace, tedy vlivy vyplývajícími ze stavební činnosti nebo majícími původ v samotné existenci komunikace, respektive jejím funkčním využití (například otřesy způsobené stavebními stroji či intenzivní dopravou); tato část věty dále pamatuje na situace, kdy jsou závadné stavy zapříčiněny *přírodními vlivy*. Za *přírodní vlivy* je však v duchu judikatury správních soudů třeba považovat pouze nepředvídatelné a neovlivnitelné přírodní jevy, tj. živelné události jako vichřice, přívalové deště atp. (viz rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 9. 2007, č. j. 22 Ca 236/2006-20; srov. též rozsudek tohoto soudu ze dne 31. 7. 2008, čj. 2 As 7/2008-50; citovaná rozhodnutí jsou dostupná

na www.nssoud.cz). V uvedených případech mají vlastníci sousedních pozemků pouze povinnost *strpět* provedení nezbytných opatření, která silniční správní úřad uloží zpravidla vlastníku komunikace.

[21] Ustanovení § 35 odst. 1 věty první za středníkem zákona o pozemních komunikacích pak upravuje situace, kdy je *nebezpečí* spočívající ve shora popsaných přírodních událostech způsobeno *jednáním* vlastníka sousedního pozemku. Vychází z obecného zákazu závažně rušit práva jiných osob nad míru přiměřenou poměrům, a reflektuje tedy obecnou povinnost vlastníka pozemku zdržet se všeho, co způsobí vnikání imisí na pozemek jiného souseda nad míru přiměřenou poměrům a podstatně omezí obvyklé užívání pozemku (nyní viz § 1012 a § 1013 občanského zákoníku). Povinnost vlastníka sousední nemovitosti učinit nezbytná opatření k odstranění nebezpečí spočívajícího v sesuvech půdy, pádu kamenů, lavin, stromů či jejich částí stanovená v § 35 odst. 1 větě první za středníkem zákona o pozemních komunikacích nepřesahuje rámec výše uvedené obecné občanskoprávní úpravy, ale je pouhým promítnutím této úpravy na situaci, kdy v sousedství pozemku leží veřejná komunikace. Je-li tedy ohrožení komunikace vyvolané sesuvy či pády přírodního materiálu zapříčiněno jednáním vlastníků sousedních nemovitostí, stíhá povinnost učinit sanační opatření logicky tyto vlastníky.

[22] Jak správně podotkl již krajský soud, jednáním může být nejen konání, ale i opomenutí konat, byl-li jednatel k takovému konání podle okolností povinen. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že v duchu zásady *neminem laedere* je každý povinen počínat si tak, aby jinému nevznikla škoda, popřípadě tak, aby hrozící či již existující škodu nezvětšoval (§ 2900 občanského zákoníku). S tím souvisí i aktivní povinnost osoby, která nebezpečnou situaci vytvořila či nad ní má kontrolu, zakročit k odvrácení újmy (§ 2901 občanského zákoníku).

[23] V projednávané věci je nesporné, že stěžovateli svědčí právo hospodařit na pozemku ve vlastnictví České republiky, na kterém se nachází zvětralý skalní svah a z něhož odpadávají kameny na pozemek jiného vlastníka - pozemní komunikaci ve vlastnictví Pardubického kraje. V průběhu správního ani soudního řízení rovněž nebylo zpochybněno, že hlavním činitelem eroze je kořenový systém náletových dřevin a že tak rozsáhlému rozrušení skalního masivu, které nakonec vyústilo v nebezpečnou situaci, bylo možné předejít odstraňováním těchto dřevin. Jejich odstranění či účinná regulace přitom zajisté byla v moci i schopnostech stěžovatele jako subjektu, který na daném pozemku hospodaří. Je přitom třeba zdůraznit, že stěžovateli není vytýkáno konkrétně neodstraňování náletových dřevin, nýbrž obecně neodvrácení nebezpečí na pozemní komunikaci vyvolaného erozí a následným pádem kamenů. Tomu totiž bylo možné zabránit i jinak, například instalací ochranných sítí, průběžným odstraňováním uvolněné horniny, apod.

[24] Nejvyšší správní soud proto sdílí názor krajského soudu, že nebezpečí na silnici v předmětném úseku bylo způsobeno opomenutím stěžovatele a porušením jeho obecné prevenční povinnosti. Naopak se nelze ztotožnit s názorem, že tímto výkladem dochází k extenzivnímu uplatňování prevenční povinnosti na vlastníky pozemků sousedících s pozemní komunikací. Povinnost udržovat nemovitost ve stavu, jenž neomezuje užívání sousedních nemovitostí, totiž nevyplývá z účelu, jakému sousední nemovitost slouží, tj. zda je užívána jako silnice či například les, nýbrž – jak bylo vyloženo výše – z obecné občanskoprávní povinnosti nerušit výkonem svého vlastnického práva vlastníky sousedních pozemků. Zákazu rušení vlastnického práva a odstranění zdroje tohoto rušení by se totiž zajisté mohl domáhat i vlastník sousedního pozemku jakéhokoli jiného určení, pokud by jej padání kamenů omezovalo ve výkonu jeho vlastnického práva. Fakt, že tato obecná zásada byla výslovně deklarována a blíže rozvedena i v předpisu práva veřejného, je výrazem zájmu státu na maximálně efektivní ochraně veřejného statku (pozemní komunikace)

pokračování

[25] S ohledem na to, co bylo uvedeno výše, je třeba uzavřít, že jakkoli je padání kamenů na silnici v důsledku zvětrávání skalního masivu jevem přírodním, nelze povinnost odstranění tohoto nebezpečí připsat vlastníku této pozemní komunikace, bylo-li možné tomuto jevu zabránit jednáním vlastníka pozemku v sousedství této komunikace; v takovém případě se nejedná o *přírodní vliv* ve smyslu § 35 odst. 1 věty první před středníkem zákona o pozemních komunikacích. Vlastníci pozemků sousedících s pozemní komunikací jsou tedy povinni strpět provedení nezbytných opatření k sanaci nebezpečí jen tehdy, bylo-li vyvoláno přírodními vlivy, jakožto nepředvídatelným a neovlivitelným působením přírodních sil.

[26] Stěžovateli nelze přisvědčit ani v tom, že se krajský soud nevypořádal se stanoviskem Veřejného ochránce práv ze dne 3. 12. 2012, sp. zn. 2984/2012/OP/MBČ, neboť pouze převzal závěry žalovaného, aniž by zohlednil, že pád kamenů na silnici je podle uvedeného stanoviska *přírodním vlivem*. Krajský soud se tímto stanoviskem zabýval na straně 8 rozsudku, kde uvedl, že není namístě toto stanovisko zohlednit, neboť se týká odstraňování překážek, které se již na pozemní komunikaci nacházejí; proto je podle krajského soudu potřeba využít jiných nástrojů než § 35 zákona o pozemních komunikacích. Dodal, že vlastník řešené komunikace je nadále povinen provádět na komunikaci prohlídky a spravovat ji. Jakkoli je odůvodnění krajského soudu v této části stručné, je z něj stále patrné, jakými úvahami se soud řídil a proč nepovažoval tuto žalobní námitku za důvodnou. Otázce, zda se u padajícího kamení jedná o přírodní vliv jako takový, se pak věnoval samostatně na straně 6 až 7. Odůvodnění rozsudku je tedy přezkoumatelné.

[27] Pokud jde o věcnou správnost těchto závěrů, Nejvyšší správní soud považuje za nutné je poněkud korigovat. Není totiž pravdou, že by se zmiňované stanovisko netýkalo postupu podle § 35 zákona o pozemních komunikacích. Stanovisko Veřejného ochránce práv bylo vydáno v reakci na situaci, kdy se ze skalního masivu nad silnicí uvolnily balvany, které tuto komunikaci zatarasily, a nebylo zřejmé, který subjekt je povinen tuto překážku odstranit. Veřejný ochránce práv dospěl k závěru, že v případě závalu způsobeného přírodními silami nelze aplikovat § 29 citovaného zákona (odstranění pevné překážky), neboť se v případě spadeného balvanu nejedná o překážku umístěnou z něčí vůle, ale o působení *přírodních vlivů*. Naopak dovedl, že postup k odstranění této závady na silnici se bude řídit § 35 tohoto zákona a dále se zabýval tím, komu měla být v souladu s tímto ustanovením povinnost k odstranění závady na silnici uložena. Tato chybná interpretace stanoviska Veřejného ochránce práv ovšem na správnost závěrů krajského soudu nemá vliv, neboť Nejvyšší správní soud sdílí jeho názor, že předmětné stanovisko na nyní projednávaný případ aplikováno být nemohlo. Toto stanovisko totiž bylo vydáno na podkladě skutkově odlišné situace, kdy z geologických posudků nevyplývalo, že by rozrušení skalního masivu nad silnicí I. třídy a přilehlým chodníkem bylo vyvoláno neudržováním tohoto svahu; naopak bylo zjištěno, že nebezpečí vychází z povahy horniny jako takové, neboť skalní bloky nejsou tvořeny kompaktním homogenním materiálem, ale jsou prostoupeny různě hustou sítí ploch oslabení, a skládají se tedy z různě pevně pospojovaných bloků, úlomků, podčástí a prvků (bod B. 1. stanoviska). Názor, na který stěžovatel poukazuje, tj. že pád kamenů ze skály na silnici není důsledkem jednání vlastníka pozemku, na kterém se skály nacházejí, a že utržený kámen představující překážku na komunikaci je důsledkem živelné pohromy, tedy vychází ze zcela jiných skutkových okolností.

[28] Stěžovatel konečně namítá, že krajský soud nepřipustně argumentoval tím, že údržba skalního svahu není pro stěžovatele, jako pro státní podnik, likvidační. Zde je stěžovateli třeba přisvědčit, že tento argument nemůže obstát. Z ustanovení § 35 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích skutečně nevyplývá, že by mělo být zohledňováno kritérium finanční náročnosti potřebné sanace. Tato nesprávná úvaha krajského soudu ovšem netvoří *ratio decidendi* jeho argumentace a na posouzení zákonnosti jeho rozsudku tak nemá vliv.

[29] Vzhledem k tomu, že s nosnými důvody napadeného rozsudku (viz body [17] až [25] tohoto rozsudku) se Nejvyšší správní soud ztotožnil, rozhodnutí krajského soudu jako celek z hlediska zákona ob stojí. Kasační stížnost proto byla za podmínek vyplývajících z ustanovení § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítnuta.

[30] O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Pokud jde o procesně úspěšného účastníka – žalovaného, v jeho případě nebylo prokázáno, že by mu v souvislosti s tímto řízením vznikly náklady, které by překročily rámec běžné úřední činnosti. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2019

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu